

Ανδρέας Παπαδόπουλος

(ΕΟΚΑ Ταπε 23)

- Ε: Ερευνητής
- Α.Π.: Ανδρέας Παπαδόπουλος

Ε: Κύριε Παπαδόπουλε θυμηθείτε όσο καλύτερα μπορείτε την περίοδο που γίνατε μέλος της ΕΟΚΑ μέχρι και τη σύλληψή σας.

Α.Π.: Ευχαρίστως θα προσπαθήσω να ανακαλέσω στη μνήμη μου εκείνες τις αξέχαστες ημέρες. Πρωτίστως, για να υπενθυμίσω στους συμπατριώτες μας και να μάθουν και οι νεότεροι και να τονίσω το πνεύμα και τον ενθουσιασμό που επικρατούσε όχι μόνο στους επώνυμους ή τους εγγεγραμμένους αγωνιστές της ΕΟΚΑ εκείνης της εποχής, αλλά και στον κάθε κύριο πολίτη. Ευχαρίστως θα προσπαθήσω να ανακαλέσω στη μνήμη μου τις αξέχαστες εκείνες ημέρες του απελευθερωτικού αγώνα της Κύπρου όταν όλος ο λαός, όχι μόνο οι επώνυμοι ή, ας πούμε, οι εγγεγραμμένοι αγωνιστές της ΕΟΚΑ, συμμετείχαν με μια ψυχή στον αγώνα. Δεν εξαιρείτο κανένας ανεξαρτήτως ηλικίας, κοινωνικής θέσης ή άλλης ειδικής κατάστασης. Είχα την τύχη να ενταχθώ στις τάξεις της ΕΟΚΑ μερικούς μήνες πριν από την 1η Απριλίου του 1955 και ήταν μια περίοδος που έγινε μια εκπαίδευση και ακόμα θα έλεγα και ψυχική δοκιμασία. Είχα λάβει μέρος σε αρκετές ενέργειες, μέχρι ενέδρες, μεταφορές, αλλά και οργάνωση διαφόρων άλλων αποστολών. Κυρίως είχαμε δώσει σημασία στη διενέργεια δολιοφθορών στις στρατιωτικές βάσεις, όπου ομάδες που είχαν συγκροτηθεί προκάλεσαν σημαντικές, καταστροφικές, θα έλεγα, δολιοφθορές στις εγκαταστάσεις των στρατιωτικών βάσεων στην περιοχή της Λεμεσού, ανατινάξεις υπηρεσιών ύδρευσης, ηλεκτροδότησης και ακόμα και του δίαυλου του αεροδρομίου του Ακρωτηρίου. Αυτό συνέβη τις παραμονές της εισβολής των αγγλογάλλων στην Αίγυπτο και πιστεύαμε ότι είχε προκαλέσει σημαντικές επιπτώσεις στις ενέργειες αυτές των Βρεττανών. Για μένα αποκορύφωση ήταν η κάθοδος του αρχηγού Διγενή στη Λεμεσό έπειτα από τις περιπλανήσεις που είχε στα δάση του Κύκκου όπου είχε σχεδόν εγκλωβιστεί, αλλά κατόρθωσε να διαφύγει. Έφτασε στον Σαϊττά. Εκεί τον συνάντησε ο τομεάρχης Λεμεσού, Δήμος Χατζημιλτής. Κατόπιν, ο Διγενής πεζοπόρησε μέχρι την Γεράσα από όπου με δυο αυτοκίνητα τον παραλάβαμε και τον μεταφέραμε στο κρησφύγετο που είχε ετοιμαστεί στην κατοικία του συναγωνιστή Δάφνη Παναγίδη. Το άλλο αυτοκίνητο ήταν του μακαρίτη αξιωματικού της αστυνομίας και μετέπειτα υπαρχηγού, του Κώστα Ευστάθιου του γνωστού ως Παχύκωστης. Ο Διγενής έκανε στάση στο κρησφύγετο αλλά επειδή ο Δάφνης Παναγίδη ήταν ίσως αρκετά γνωστός για την καθ' όλου δράση του, και πράγματι έπειτα από λίγους μήνες συνελήφθη, για αυτό με εντολή του αρχηγού ετοιμάσαμε ένα άλλο κρησφύγετο στην ίδια γειτονιά όπου κατοίκησε ο συναγωνιστής Μάριος Χριστοδούλου με την οικογένειά του, την γυναίκα και είχε δυο κοριτσάκια. Συνέβη δε μεταγενέστερα η κυρία Χριστοδούλου απέκτησε και ένα τρίτο κοριτσάκι κατά τη διάρκεια της παραμονής του Διγενή εκεί. Μου έδειξε μεγάλη εμπιστοσύνη ο αρχηγός, τον επισκεπτόμουν συχνά όπως και ο Χατζημιλτής και εκτελούσαμε διάφορες εντολές και οδηγίες. Η πρώτιστη οδηγία ήταν να ελαττώσουμε την ενεργό δραστηριότητα μας στον μαχητικό τομέα για να μην επισημανθούμε αλλά ίσως ο ενθουσιασμός δεν μας άφηνε πολλή περιθώριο να συμμορφωθούμε σε αυτή την οδηγία. Όλα έβαιναν καλά. Η επικοινωνία του αρχηγού με τους τομείς γινόταν χωρίς κανένα σοβαρό πρόβλημα. Είχε εντωμεταξύ η Λεμεσός αναπτύξει μερικές πολύ σημαντικές δραστηριότητες στον αγώνα. Μεταξύ άλλων, εκτός από την έντονη δραστηριότητα των ομάδων κρούσεως μέσα στην πόλη, ήταν η επικοινωνία του κέντρου με τους τομείς και η εισαγωγή οπλισμού, η οποία την εποχή εκείνη γινόταν μέσω του τελωνείου, μέσω του λιμανιού δηλαδή, όπου είχαν

εξασφαλισθεί η συνεργασία τελωνειακών λειτουργών και διάφοροι αγωνιστές μετέφεραν οπλισμό μέσα σε αποσκευές και διοχετεύονταν όπου δει για τις ανάγκες της οργάνωσης. Δυστυχώς, στις 11 Δεκεμβρίου του 1956 συνελήφθηκα και παρέμεινα υπό κράτηση στα κρατητήρια και αργότερα στις κεντρικές φυλακές λόγω καταδίκης για δήθεν στάση μέσα στα κρατητήρια και έτσι δεν είχα πλέον τη ζωντανή επικοινωνία με την οργάνωση. Αλλά και τα κρατητήρια και οι φυλακές ήταν ένα σχολείο πραγματικό διαπαιδαγώγησης, εκδήλωσης του ενθουσιασμού που πολλοί θεωρούσαν ότι δεν ήταν ένα νεκροταφείο των αγωνιστών, αλλά ένας ζωτικός χώρος πραγματικής ανύψωσης του ηθικού και του ενθουσιασμού. Απελευθερώθηκα με το τέλος του αγώνα, ήταν την παραμονή της επιστροφής του Αρχιεπισκόπου Μακαρίου από την εξορία, δηλαδή 28 Φεβρουαρίου του 1959.

Ε: Θυμάστε κάτι συγκεκριμένο από την δράση σας στη Λεμεσό ή κάτι που να συνέβηκε στις φυλακές τότε ή ζήσατε κάποιους από τους απαγχονισμούς από ό,τι αντιλαμβάνομαι

Α.Π.: Στις φυλακές έκανα 11 μήνες συνολικά, δεν έζησα κανέναν απαγχονισμό αλλά έζησα τον σχεδόν απαγχονισμό 3 συναγωνιστών που έγινε λίγες μέρες πριν από τον τερματισμό του αγώνα και την αποφυλάκιση μας. Οι αγωνιστές οδηγήθηκαν προς την αγχόνη και τελευταία στιγμή, σκηνοθετημένα πιστεύω, ήρθε ο κυβερνήτης σερ Χιου Φουτ και τους έδωσε χάρη. Ήταν πραγματικά αξιοθαύμαστο το θάρρος αυτών των παιδιών που ήρθαν στα κελιά κοντά σε εμάς, πόσο είχαν αντιμετωπίσει κατάματα τον θάνατο και δεν δίστασαν, δεν ρόδισαν δεν δειλίασαν. Αυτό ήταν δεικτικό του συνολικού της αντιμετώπισης κάθε Κυπρίου ανεξαρτήτως αν ήταν επώνυμος αγωνιστής ή ο άνθρωπος του δρόμου ή το παιδί του δημοτικού σχολείου. Αυτό ήταν το πνεύμα και αυτό πρέπει να δούμε σήμερα, το τι μας χρειάζεται. Σήμερα πιστεύω ότι δεν χρειάζεται ένοπλος αγώνας αλλά χρειάζεται σθένος και θάρρος για να αντιμετωπίσουμε τις τρικλοποδιές που συνεχώς μας τοποθετεί η Τουρκία για να πετύχει του δόλιους σκοπούς της. Χρειάζεται θάρρος, χρειάζεται μαχητικότητα, έστω και όχι με όπλα αλλά με τη διεθνή επικοινωνία, με την αντοχή και την ανοχή μας καταστάσεων που μπορεί να μην μας είναι τόσο άνετες αλλά αν δεν κάνουμε αυτά τα ελάχιστα σε σύγκριση με την αυτοθυσία των συμπατριωτών μας που έδωσαν τη ζωή τους για την πατρίδα. Αυτά είναι μηδενικά, δεν είναι τίποτα. Είναι πανεύκολα πράγματα και χρειάζεται αντοχή, ανοχή, μαχητικότητα και πίστη στον στόχο μας.

Ε: Θυμηθείτε κάποια από τις περιπτώσεις που έτυχε να ζήσετε κάτι το συγκλονιστικό, κάποια θυσία αγωνιστή

Α.Π.: Θυμάμαι την θυσία ενός μαθητή, του Βλάμη, ο οποίος σκοτώθηκε κατά τη διάρκεια μιας μικρο-διαδήλωσης στην διασταύρωση των οδών Πτολεμαίων και...δεν θυμάμαι τον άλλον δρόμο, κοντά στη σημερινή πρώτη αστική, το πρώτο δημοτικό Λεμεσού, ήταν συγκλονιστικό, ένας νεαρός μαθητής 16-17 χρονών πυροβολήθηκε και σκοτώθηκε. Βεβαίως ακολουθήσε μια συγκλονιστική κηδεία και έξαρση. Ο θάνατος δεν αποτελούσε αιτία μαρασμού, ήταν αιτία έξαρσης. Θυμάμαι επίσης ότι όταν απαγχονίστηκαν τρεις αγωνιστές, ο Μαυρομμάτης, ο ... από το Παλιομέτοχο και ο ..., προσπάθω να θυμηθώ τα ονόματα. Το βράδυ, την παραμονή ήμουν στο κρησφύγετο του αρχηγού και παρά την κατάθλιψη που επικρατούσε, ήταν μάλλον σκέψεις, παρά θλίψη, ο ενθουσιασμός δεν είχε εκλείψει ποτέ. Παναγίδης και Κουτσόφτας είναι, ήταν ο Μαυρομμάτης, ο Παναγίδης και ο Κουτσόφτας.

Ε: Πως αντιμετώπιζε ο αρχηγός αυτές τις περιπτώσεις ειδικά, πώς ένιωθε, τι σας έλεγε

Α.Π.: Ναι, όπως σας είπα φαινόταν ότι ήταν απορροφημένος από το επικείμενο αυτό γεγονός αλλά ποτέ δεν τον νίκησε η κατήφεια όπως και κανέναν πιστεύω από εμάς. Θυμάμαι επίσης όταν τον Απρίλιο του '56 μεταφέραμε τον Γρηγόρη Αυξεντίου από τον Μαχαιρά στην κλινική

του Νίκου Αναστασιάδη δίπλα στη δημοτική αγορά όπου ο γιατρός αυτός μαζί με τον Μιχαηλίδη, άλλον επίσης χειρουργό, του αφαίρεσαν την σκωληκοειδή απόφυση και σε μιάμιση μέρα ο Γρηγόρης ήταν σε θέση να μετακινηθεί και τον μεταφέραμε πίσω στον Μαχαιρά. Ήταν πολύ επικίνδυνη αποστολή μη γίνει αντιληπτός οπότε αντιλαμβάνεστε τις συνέπειες.

Ε: Η ένταξη σας στις τάξεις της ΕΟΚΑ πώς έγινε, θυμάστε;

Α.Π.: Ναι, με ενέταξε ένας γνωστός, ο Χρίστος Τρυφωνίδης, ο οποίος έγινε τομεάρχης, συνελήφθη αρκετά πριν από εμένα αλλά δραπέτευσε. Νομίζω ήταν στις αρχές του '58 και έγινε τομεάρχης σε μια περιοχή της Πιτσιλιάς. Πέθανε πριν κανένα-δυο χρόνια, δύο χρόνια ίσως.

Ε: Πώς καλλιεργούνταν τα νέα μέλη της οργάνωσης κυρίως πριν την 1η του Απρίλη και αν θυμάστε και τη δράση την 1η του Απρίλη στη Λεμεσό αν έγινε κάτι.

Α.Π.: Την 1η του Απρίλη τρεις ομάδες επιτέθηκαν σε στόχους μέσα στη Λεμεσό, αστυνομικούς σταθμούς και την κατοικία του επάρχου. Με σχετική επιτυχία επιτεύχθηκαν οι στόχοι. Ήταν η πρώτη κρούση, το βάπτισμα του πυρός. Και επίσης μια ομάδα άλλη είχε καταστρέψει τον ηλεκτροπαραγωγικό σταθμό της Επισκοπής που ήταν σημαντικό πλήγμα για τους Άγγλους το να χτυπιούνται μέσα στις βάσεις τους. Και έκτοτε σχηματίσαμε την ιδέα την οποία καλλιεργήσαμε. Οργανώσαμε και εκτελέσαμε αρκετά επιτυχώς πολλές επιχειρήσεις δολιοφθοράς εντός των βάσεων, όπως σας είχα πει και προηγουμένως. Για τις οποίες αποκορύφωμα τουλάχιστον για την περίοδο που ήμουν ελεύθερος ήταν η ανατίναξη του διαύλου του Ακρωτηρίου. Και βεβαίως αργότερα η ανατίναξη σε δύο περιπτώσεις αρκετών αεροπλάνων της RAF. Αυτό ήταν το πνεύμα της ΕΟΚΑ.

Ε: Μάλιστα, ευχαριστούμε πάρα πολύ